

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Jiřím Derflem ve věci

žalobce: **nezletilý K. O.**, narozený dne X,
státní příslušnost Mongolsko,
bytem X,
zastoupený advokátem Mgr. Vratislavem Polkou,
sídlem Vinohradská 1233/22, 120 00 Praha 2,

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky,
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 11. 2023, č. j. OAM-1130/ZA-ZA11-HA08-2023-1,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou prostřednictvím svého právního zástupce v zákonem stanovené lhůtě domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 11. 2023, č. j. OAM-1130/ZA-ZA11-HA08-2023-1, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, (dále jen „zákon o azylu“).

Žaloba

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

2. Žalobce v podané žalobě uvedl, že prostřednictvím své matky požádal o mezinárodní ochranu, neboť žije v České republice v péči matky, na kterou je zcela odkázán. Žalobce objasnil, že do České republiky přicestoval se sestrou za účelem sloučení rodiny, avšak nemůže již podat jinou pobytovou žádost. Zdůraznil, že v zemi původu nemá nikoho, kdo by se o něj staral, neboť babička, která o něj a jeho sestru pečovala, zemřela a otec o své děti neprojevuje zájem a je neznámého pobytu. Matka žalobce v České republice pobývá na základě povolení k trvalému pobytu a má zde zaměstnání, díky kterému může živit své děti. Do země původu za účelem podání nové žádosti o pobyt nemůže se žalobcem a jeho sestrou odcestovat, neboť nedisponuje potřebnými finančními prostředky na cestu a pobyt v Mongolsku. Realizace této cesty by pro matku žalobce znamenala ztrátu zaměstnání, a tedy zdroje příjmů celé rodiny. Žalobce namítl, že je v jeho případě zapotřebí přihlédnout k čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte a ke skutečnosti, že vycestování jeho samotného je vzhledem k jeho věku nemožné a legalizace jeho dalšího pobytu prostřednictvím žádosti o pobytové oprávnění na zastupitelském úřadu v zemi původu by vedla k jeho dlouhodobému odloučení od rodiny. Podle názoru žalobce není toto řešení v nejlepším zájmu dítěte, který má být předním hlediskem při posuzování jeho případu v mezích stanovených zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalobce zastával názor, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí nelze seznat úvahy vedoucí žalovaného k závěru o tom, že žalobci nelze udělit alespoň humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, což má za následek nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Žalobce dále namítl, že napadené rozhodnutí postrádá v rozporu s § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“) náležité odůvodnění. Žalovaný totiž nedostatečně posoudil důvody pro nevyhovění žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany a většina odůvodnění napadeného rozhodnutí sestává z konstatování zjištěných skutečností bez adekvátní reakce žalovaného na to, zda situace nezletilého žalobce může být natolik závažným zásahem do osobní a soukromé sféry žalobce, aby byl dán důvod pro udělení například humanitárního azylu. Žalobce připomněl, že ačkoli v řízení opakovaně poukazoval na svou výše uvedenou složitou životní situaci, žalovaný se vůbec nezabýval dopady rozhodnutí do jeho soukromého a rodinného života a otázkou udělení humanitárního azylu žalobci, ačkoli tento institut v případě žalobce přicházel v úvahu a bylo zapotřebí jej blíže posoudit.
3. Žalobce dále odkázal na důvodovou zprávu k humanitárnímu azylu podle § 14 zákona o azylu a judikaturu Nejvyššího správního soudu k dané otázce s tím, že udělením humanitárního azylu mohou správní orgány reagovat na mimořádné situace, které by se mohly vymykat těm zákonem předvídaným a jejichž neakceptování by bylo výrazem nerespektování lidskoprávních či morálních základů společnosti. Možnost udělit humanitární azyl v případě výjimečných okolností je výrazem pochopení, že není možné zákonem předvídat a pojmenovat veškeré situace. Žalobce pokračoval, že správní orgán nejprve musí objasnit rozsah a význam neurčitého právního pojmu a následně zhodnotit skutečnosti konkrétního případu. Podle názoru žalobce může být vodítkem při výkladu neurčitého právního pojmu „*důvod hodný zvláštního zřetele*“ sama důvodová zpráva k zákonu o azylu, přičemž závažný zdravotní stav a vysoký věk jsou pouze demonstrativně uvedené důvody. Žalobce dále uvedl, že při užívání správního uvážení je nutno respektovat zásadu legitimního očekávání, neboť absolutní a neomezená volná úvaha je v rozporu s ústavním pořádkem a je v moderním právním státě odmítána, přičemž i Nejvyšší správní soud ve své judikatuře uvedl, že správní uvážení má své meze. V případě humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu zákonodárce ponechal správnímu orgánu úmyslně a vědomě co nejširší prostor k úvaze, jehož omezením by došlo ke ztrátě smyslu institutu
- Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

humanitárního azylu. Žalobce zdůraznil, že skutečnost, že v současné době není možné o udělení humanitárního azylu žádat samostatně, neznamená, že není možné, aby žadatel již od začátku svoji žádost směřoval i k humanitárním důvodům. Takové jednání je naopak nejen možné, ale jistě i účelné. Žalobce zastával názor, že žadatel může již od počátku řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany předkládat správnímu orgánu důkazy prokazující nejen skutečnost, že je pronásledován či mu takové pronásledování hrozí, ale také skutečnosti týkající se jeho špatného zdravotního stavu, nízkého či vysokého věku, které by bylo možné podřadit pod neurčitý právní pojem obsažený v § 14 zákona o azylu. Správní orgán je potom povinen otázku naplnění podmínek pro udělení humanitárního azylu nejen přezkoumat, ale i řádně odůvodnit. Podle názoru žalobce povinnost zabývat se v případě nesplnění podmínek dle § 12 zákona o azylu možností udělit humanitární azyl vyplývá i z § 28 odst. 1 a 2 téhož zákona, z něhož je zřejmé, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany se v prvé řadě posuzuje možnost udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, popřípadě § 13 a § 14 téhož zákona, a následně možnost udělení doplňkové ochrany. Tento postup v sobě zahrnuje i tu fázi, že není-li splněn důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, posuzuje se možnost udělení azylu podle § 13 a § 14 téhož zákona.

Vyjádření žalovaného k žalobě

4. Žalovaný ve svém vyjádření nesouhlasil se žalobními námitkami, které neprokazují porušení správního řádu či zákona o azylu z jeho strany. Žalovaný trval na správnosti napadeného rozhodnutí, neboť zjistil skutečný stav věci, posuzoval případ žalobce ve všech souvislostech, zabýval se argumentací žalobce a opatřil si objektivní podklady pro vydání napadeného rozhodnutí, na jejichž základě nedospěl k závěru o splnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný dále považoval žalobní námitky za obecné a postrádající bližší konkretizaci, v čem žalobce spatřuje pochybení žalovaného. Žalovaný s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu připomněl, že při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu musí vycházet ze zásady individuálního posuzování jednotlivých žádostí a je omezen sděleními žadatele, která následně hodnotí na základě informací o zemi původu. Žalovaný zastával názor, že v případě žalobce bylo ve správním řízení objasněno, že důvodem podání jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla snaha jeho zákonné zástupkyně o žalobce osobně pečovat v České republice. Žalovaný dále citoval na případ dopadající právní úpravu a uvedl, že základem vnitrostátní úpravy konceptu bezpečných zemí původu je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), která v bodě 40 své preambule uvádí, že *„pokud lze třetí zemi pokládat za bezpečnou zemi původu, měly by mít členské státy možnost označit ji za bezpečnou a vycházet z domněnky, že je pro daného žadatele bezpečná, pokud žadatel neprokáže opak“*. Zařazení Mongolska na seznam bezpečných zemí původu znamená, že Mongolsko splňuje uvedené podmínky pro označení za bezpečnou zemi původu podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Žalovaný rovněž připomněl vyvratitelnou domněnku, že pokud žadatel o mezinárodní ochranu pochází z bezpečné země původu, předpokládá se nedůvodnost jeho žádosti o mezinárodní ochranu, protože mu v zemi původu nehrozí pronásledování ani vážná újma. Každý žadatel pocházející z bezpečné země původu má nicméně možnost prokázat, že v jeho konkrétním případě by se domněnka bezpečnosti neměla uplatnit, tj. že právě jemu hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než jiným osobám v obdobném postavení. Žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2018, č. j. 5 Azs 66/2008-70, a uvedl, že aby žadatel unesl důkazní břemeno, musí

nejenom tvrdit relevantním způsobem skutečnosti z hlediska důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, ale zejména tato tvrzení prokázat.

5. Žalovaný zastával názor, že s ohledem na argumentaci žalobce ve správním řízení bylo postačující, že žalovaný při vydání napadeného rozhodnutí vycházel ze zprávy Hodnocení Mongolska jako bezpečné země původu, která zdůvodňuje naplnění podmínek pro zařazení Mongolska na seznam bezpečných zemí původu. Zákonná zástupkyně žalobce při výpovědi neprokázala, že v případě žalobce nelze Mongolsko za bezpečnou zemi původu považovat. Žalobce má tedy v případě jakýchkoli problémů v zemi původu možnost využít ochrany kompetentních orgánů vlasti. Žalobce podle názoru žalovaného nepředložil důkazy prokazující, že v jeho případě Mongolsko za bezpečnou zemi původu považovat nelze, přičemž vyvrátit domněnku o bezpečnosti Mongolska nejsou způsobitelné ani důvody, pro které žalobce žádá o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný dále připomněl, že v případě bezpečné země původu navíc platí presumpce dostupnosti vnitřní ochrany a možnost využití vnitrostátních právních prostředků ochrany představuje jedno z kritérií pro posouzení státu coby bezpečné země původu. To znamená, že již označením Mongolska jako bezpečné země původu se vytváří domněnka, že možnost využití vnitrostátních prostředků ochrany existuje. Mongolsko ratifikovalo a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách. Žalovaný na základě shromážděných informací o politické situaci a stavu dodržování lidských práv v Mongolsku a na základě výpovědi zákonné zástupkyně žalobce dospěl k závěru, že v případě žalobce lze Mongolsko považovat za bezpečnou zemi původu ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný vnímal žádost žalobce o mezinárodní ochranu jako účelově podanou, neboť žalobce přicestoval do České republiky dne 1. 6. 2022 a žádost o mezinárodní ochranu podala až dne 16. 8. 2023, tj. více než rok po svém příjezdu do České republiky. Žalobce se po území České republiky volně pohyboval a nebránil mu žádné konkrétní okolnosti v tom, aby se na státní orgány České republiky obrátil se žádostí o pomoc či požádal o mezinárodní ochranu, pokud se návratu do své vlasti obával natolik, aby to v něm vyvolalo pocit naprosté bezvýchodnosti a snahu svou situaci řešit. Žalovaný nepovažoval žalobcem uváděné skutečnosti za relevantní ve smyslu zákona o azylu a zastával názor, že se žalobce snaží legalizovat svůj pobyt na území České republiky, k čemuž ovšem neslouží zákon o azylu, nýbrž zákon o pobytu cizinců. Žalovaný připomněl, že institut mezinárodní ochrany slouží k ochraně uprchlíků v nejkrajnějších životních situacích taxativně vymezených zákonem o azylu, kdy jsou jim upírána jejich základní práva a teprve poté, co se nemohou domoci ochrany těchto práv v domovském státě. K řešení pobytové situace institut mezinárodní ochrany neslouží.
6. Žalovaný k námitkám žalobce dále uvedl, že povinnost zjistit skutečný stav věci podle § 3 správního řádu má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Správní orgán musí umožnit žadateli o mezinárodní ochranu sdělit v řízení všechny významné okolnosti, avšak není jeho úkolem předitovat důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný připomněl, že jako podklad pro vydání rozhodnutí využil kromě žádosti žalobce a protokolu o pohovoru též informaci o zemi původu a v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu zákonná zástupkyně žalobce umožnil se s těmito podklady seznámit a vyjádřit se k nim. Zákonná zástupkyně žalobce uvedla, že vše již řekla a nové skutečnosti či informace doplnit nechtěla. Žalovaný považoval informace, z nichž při posouzení azylového příběhu žalobce vycházel, za dostatečně aktuální a objektivní, přičemž obecné námitky žalobce proti nim nebyly způsobitelné zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí a vyzněly účelově. K námitce stran neposouzení možnosti udělit žalobci humanitární azyl žalovaný uvedl, že podle § 16 odst. 4 zákona o azylu platí, že jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

2, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona.

7. Žalovaný rovněž zastával názor, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu nelze z čl. 3 Úmluvy o právech dítěte dovodit, že by měly smluvní státy povinnost udělit mezinárodní ochranu každému dítěti, které o ni požádá. Z judikatury rovněž nevyplývá absolutní převaha nejlepšího zájmu dítěte za všech okolností. Naopak Evropský soud pro lidská práva i Ústavní soud vnímají nejlepší zájem dítěte coby příkaz k vyvažování různých protichůdných zájmů. Podle názoru žalovaného je v nejlepším zájmu dítěte být se svými rodiči, a to bez ohledu na zemi, kde právě pobývají. Žalovaný dále připomněl, že čl. 8 Úmluvy o právech dítěte negarantuje cizincům právo vstupovat a pobývat na území státu ani právo na konkrétní typ pobytového oprávnění, ale představuje pouze určitou garanci a korektiv toho, že při rozhodování o pobytovém oprávnění či o vyhoštění cizince bude brán v kontextu všech posuzovaných zájmů také přiměřený zřetel na existující osobní a rodinné vazby cizince. Žalovaný zdůraznil, že mezinárodní ochrana není univerzálním nástrojem ochrany proti bezprávní, důvody pro její poskytnutí jsou zákonem přesně vymezeny, jsou úzké a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv vymezených v mezinárodních smlouvách a chartách. Žalobce podle názoru žalovaného pouze domýšlí krajní scénář v případě jeho návratu do země původu a snaží se žalovanému i soudu podsunout své domněnky za skutečnost, aniž by měly reálnou spojitost s jeho azylovým příběhem. Žalovaný shrnul, že se při svém postupu nedopustil porušení zákona, dostatečně se vypořádal se všemi rozhodnými skutečnostmi a odůvodnil své rozhodnutí. Žalobní námitky považoval žalovaný za irelevantní a účelové.

Posouzení věci soudem

8. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalovaný s tímto postupem výslovně souhlasil a žalobce se po řádném poučení, že může vyslovit souhlas s rozhodnutím věci bez jednání a že nevyjádření se v určené lhůtě je považováno za souhlas, k nařízení jednání nevyjádřil.
9. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu s. ř. s., který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 větě druhé a třetí a v § 75 odst. 2 větě první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během patnáctidenní lhůty ode dne doručení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 32 odst. 1 zákona o azylu. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
10. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
11. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 16. 8. 2023 prostřednictvím své zákonné zástupkyně žádost o mezinárodní ochranu. Při poskytnutí údajů k této žádosti uvedla zákonná zástupkyně žalobce dne 23. 8. 2023, že se žalobce narodil v České republice a ve čtyřech letech odcestoval do Mongolska. V České republice pobývala mezi lety 2007 až 2011. Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Dne 1. 6. 2022 přicestoval žalobce letecky do České republiky. Zdravotní stav žalobce je dobrý. Jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu zákonná zástupkyně uvedla, že ona má v České republice trvalý pobyt, a proto by chtěla, aby její děti mohly zde žít s ní. V Mongolsku se o ně nemá kdo postarat. Při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 23. 8. 2023 zákonná zástupkyně žalobce uvedla, že žalobce v Mongolsku neměl žádné potíže, ale musela pobývat u příbuzných, kde se setkal s fyzickým i psychickým násilím. Do České republiky ho zákonná zástupkyně nemohla odvézt dříve, protože neměla peníze. Zákonná zástupkyně žalobce uvedla, že kdyby se s dětmi vrátila do vlasti, tak se tam kvůli špatné ekonomické situaci neuživí a nemají kde bydlet ani nikoho, kdo by jim pomohl. Zákonná zástupkyně žalobce dále objasnila, že chce se svými dětmi žít pohromadě v České republice, kde mají vše. Zákonná zástupkyně žalobce následně předložila smlouvu na nájem bytu, z níž vyplynulo, že nájemci jsou zákonná zástupkyně žalobce, žalobce a jeho sestra T. O., a dále předložila souhlas Okresního stavebního bytového družstva Teplice s tím, aby byl žalobce přihlášen k pobytu na adrese X. Ze správního spisu dále vyplynulo, že si žalovaný před rozhodnutím ve věci obstaral zprávu Mongolsko, Hodnocení Mongolska jako bezpečné země původu, stav: červen 2023 a zprávu Mongolsko, Ministerstvo zahraničních věcí USA, 20. 3. 2023, Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2022. Poté, co bylo zákonné zástupkyni žalobce umožněno seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, zákonná zástupkyně se k těmto podkladům nevyjádřila a neuvedla žádné nové skutečnosti. Žalovaný následně vydal žalobou napadené rozhodnutí.

12. Podle § 68 odst. 3 správního řádu platí, že v odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.
13. Podle § 16 odst. 2 zákona o azylu platí, že jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.
14. Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu se za bezpečnou zemi původu považuje stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, (1) ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, (2) který jeho občané neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, (3) který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a (4) který umožňuje činnost právnickým osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.
15. Podle § 16 odst. 4 zákona o azylu platí, že jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu podle § 13 a 14 nebo doplňkové ochrany podle § 14b. Jsou-li důvody pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle odstavce 2, rovněž se neposuzuje, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.
16. Nejprve se soud zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů, kterou žalobce spatřoval v nedostatečném odůvodnění závěru, proč mu

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

nelze udělit humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu. Napadené rozhodnutí rovněž podle názoru žalobce v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu neobsahuje dostatečné zdůvodnění, proč byla žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany vyhodnocena jako zjevně nedůvodná.

17. Soud nejprve připomíná, že podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že „[z] *odůvodnění rozhodnutí správního orgánu musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů a jaké úvahy jej vedly k uložení sankce v konkrétní výši*“ (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 9 As 66/2009-46, ze dne 4. 2. 2010, č. j. 7 Afs 1/2010-53, nebo ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008-109). Soud prostudoval napadené rozhodnutí a shledal, že žalovaný dospěl k závěru, že Mongolsko lze považovat za bezpečnou zemi původu, čímž byly splněny podmínky pro zamítnutí žádosti žalobce o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Žalovaný dále citoval § 16 odst. 4 zákona o azylu, podle něhož se v případě zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu coby zjevně nedůvodné mj. neposuzuje, zda žadatel splňuje důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Podle názoru soudu neměl žalovaný povinnost při rozhodování o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu posuzovat, zda žalobce splňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu, dospěl-li k závěru, že jeho žádost je podle § 16 odst. 2 zákona o azylu zjevně nedůvodná. Uvedený závěr má oporu v judikatuře Nejvyššího správního soudu (srov. viz například usnesení ze dne 24. 11. 2020, č. j. 4 Azs 229/2020-34). Skutečnost, že se žalovaný výslovně možností udělení humanitárního azylu žalobci nezabýval, podle názoru soudu není na újmu přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Žalovaný výše uvedeným požadavkům na přezkoumatelnost napadeného rozhodnutí v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu dostal, neboť z jeho rozhodnutí je zřejmé, z jakých zjištění vycházel a jak o nich uvažil. Podle názoru soudu je rovněž třeba zohlednit, že zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů rozhodnutí či pro jeho nesrozumitelnost skutečně toto rozhodnutí nelze meritorně přezkoumat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016-64); taková situace však v projednávané věci nenastala.
18. Soud připomíná, že žádost žalobce o mezinárodní ochranu byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, a to s ohledem na skutečnost, že žalobce pochází z bezpečné země původu. Podle § 2 bodu 17 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, totiž považuje Česká republika Mongolsko za bezpečnou zemi původu. Soud upozorňuje, že charakteristickým znakem řízení o mezinárodní ochraně v případě bezpečných zemí původu je oproti jiným obdobným azylovým řízením zdůraznění důkazního břemene žadatelů. Jelikož se dodržování mezinárodních závazků a neporušování práv vlastních občanů u bezpečných zemí presumuje, leží hlavní odpovědnost za prokázání opaku právě na žadatelích. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, uvedl, že institut bezpečné země stanoví presumpci nedůvodnosti žádostí osob přicházejících z dané země. Žadatel o mezinárodní ochranu přicházející z bezpečné země původu musí prokázat, že v jeho konkrétním případě tento stát za bezpečnou zemi původu považovat nelze, tudíž musí prokázat, že mu hrozí větší riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

19. Soud dále zdůrazňuje, že v případě žadatelů o mezinárodní ochranu pocházejících z bezpečné země původu správní orgán neprovádí plnohodnotné meritorní posouzení žádosti. Správní orgán tedy oproti standardním azylovým věcem neposuzuje, zda má žadatel o mezinárodní ochranu odůvodněný strach z pronásledování z důvodů podle § 12 zákona o azylu či zda mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy podle § 14a zákona o azylu. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2020, č. j. 1 Azs 43/2020-24, ve vztahu k bezpečným zemím původu vyplývá, že přístup k plnému meritornímu přezkumu je omezen pouze na situace, kdy žalovaný v jakémsi omezeném prvotním přezkumu zhodnotí, zda žadatel prokázal, že v jeho případě jeho zemi původu za bezpečnou zemi původu považovat nelze, tedy že vůči němu tato země nesplňuje některou z podmínek stanovených v § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Jinými slovy, pokud se udělení mezinárodní ochrany domáhá žadatel ze země patřící mezi tzv. bezpečné země původu, je jeho úkolem přesvědčit žalovaného, že jeho žádost nelze zamítnout podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, ale že jeho mimořádný příběh odůvodňuje věcné posouzení žádosti ve smyslu § 12 až § 14b zákona o azylu.
20. Podle názoru soudu je zřejmé, že žalobce ve správním řízení ani v podané žalobě nezpochybnil závěr žalovaného, že na daný případ dopadají důsledky, stanovené v § 16 odst. 2 zákona o azylu ani netvrdil konkrétní skutečnosti prokazující, že v jeho případě nelze Mongolsko považovat za bezpečnou zemi původu ve smyslu zákona o azylu. Svou argumentaci žalobce postavil na skutečnosti, že se o něj v Mongolsku nemá kdo postarat a chce legalizovat svůj pobyt v České republice, kde má svou matku a zázemí. Z tvrzení žalobce tedy nijak neplyne, že by měl v případě návratu do Mongolska obavy z pronásledování. Zprávy, z nichž žalovaný při své rozhodnutí vycházel (viz. bod 11. tohoto rozsudku) obsahují obecné informace o Mongolsku a zdůvodňují jeho zařazení na seznam bezpečných zemí původu. Z těchto zpráv vyplývá, že Mongolsko je parlamentní demokracií, ústava a zákony zaručují občanům základní práva a svobody. Mongolsko se dlouhodobě snaží sladit svou legislativu s mezinárodními standardy v ochraně lidských práv. Mučení a nelidské či ponižující zacházení a trestání se zakazuje. Žalovaný podle názoru soudu nepochybil, když s ohledem na argumentaci žalobce a opatřené podklady uzavřel, že Mongolsko lze považovat za bezpečnou zemi původu i v případě žalobce. Soud považuje žalovaným opatřené podklady za dostatečné a žalovaný z nich dovodil přesvědčivý závěr. Vzhledem k rozsahu argumentace žalobce ve správním řízení je odůvodnění napadeného rozhodnutí dostačující. S ohledem na výše uvedené soud nepřisvědčil námitce stran nedostatečně zjištěného stavu věci, kterou navíc žalobce uvedl bez jakéhokoli upřesnění, v čem je podle jeho názoru žalovaným zjištěný skutkový stav nedostatečný. Zároveň soud neshledal, že by žalovaný pochybil při hodnocení důkazů, přičemž rovněž tuto námitku žalobce nijak nespecifikoval. Soud se tedy ztotožnil s dostatečně odůvodněným závěrem žalovaného o tom, že bylo důvodné zamítnout žádost žalobce o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.
21. Soud rovněž nepřisvědčil tvrzení žalobce, že se žalovaný nezabýval dopady napadeného rozhodnutí do jeho soukromého a rodinného života a nezohlednil nejlepší zájem dítěte, tj. nezletilého žalobce. Zdejší soud upozorňuje, že Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 21. 3. 2024, č. j. 5 Azs 200/2021-69, uvedl, že pokud se žadateli o mezinárodní ochranu nepodaří vyvrátit domněnku bezpečné země původu, pak je nadbytečné, aby žalovaný meritorně posuzoval jím uváděné jednotlivé skutečnosti, včetně tvrzeného rozporu vycestování s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právem na respektování rodinného a soukromého života), potažmo s Úmluvou o právech dítěte či jinými individuálními právy plynoucími z mezinárodních závazků České republiky. Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

S ohledem na výše uvedený závěr, že se žalobci nepodařilo vyvrátit domněnku o tom, že Mongolsko lze v jeho případě považovat za bezpečnou zemi původu, bylo by nadbytečné, aby se žalovaný meritorně zabýval okolnostmi rodinného života žalobce na území České republiky. Soud dále zdůrazňuje, že přiměřenost dopadu rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince je zkoumána především v intencích zákona o pobytu cizinců, kdy je zapotřebí zabývat se relevantními okolnostmi (mj. rodinného a soukromého) života cizince na území České republiky. V případě zákona o azylu jsou nicméně posuzovány relevantní okolnosti života cizince v zemi původu a situace v této zemi, která jej přiměla k vycestování.

22. K otázce zohlednění nejlepšího zájmu dítěte soud uvádí, že ve specifických případech řízení o udělení mezinárodní ochrany, v nichž nedochází k věcnému projednání žádosti, mezi které patří i zamítnutí žádosti coby zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, není správní orgán povinen zabývat se nejlepším zájmem dítěte. Z judikatury Nejvyššího správního soudu totiž vyplývá, že posouzení nejlepšího zájmu dětí v kontextu žádosti o udělení mezinárodní ochrany je vyhrazeno právě meritornímu rozhodování. Nejlepší zájem dítěte má být zkoumán ve vztahu k přiměřenosti správního vyhoštění rodiče dítěte, což je otázka, která v azylovém řízení z povahy věci nenachází své místo (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2016, č. j. 6 Azs 166/2016-28, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 12. 2016, č. j. 8 Azs 83/2016-62, či ze dne 24. 9. 2020, č. j. 1 Azs 49/2020-32). Nebylo tudíž pochybením žalovaného, pokud se v napadeném rozhodnutí nevěnoval otázce nejlepšího zájmu dítěte, tj. nezletilého žalobce.
23. Soud již výše uvedl, že žalovaný nepochybil, když zamítl žádost žalobce o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, aniž by se zabýval možností udělit žalobci humanitární azyl podle § 14 téhož zákona. S ohledem na žalobní argumentaci a pro úplnost nicméně soud poznamenává, že neshledal, že by v případě žalobce byly dány důvody pro udělení humanitárního azylu.
24. Podle § 14 zákona věty první o azylu platí, že jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit národní humanitární azyl z humanitárního důvodu.
25. K otázce humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu soud zdůrazňuje, že z ustálené judikatury soudů vyplývá, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu (srov. viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2022, č. j. 5 Azs 70/2020-103). Smysl institutu humanitárního azylu spočívá v tom, aby měl správní orgán možnost poskytnout azyl i v situacích, na které nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty důvodů pro udělení azylu v zákoně o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „*nehumánní*“ azyl neposkytnout (srov. viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55). Humanitární azyl je zapotřebí vnímat jako výjimečný a subsidiární, neboť připadá v úvahu teprve v případě hodném zvláštního zřetele. Důvody hodné zvláštního zřetele přitom nejsou v zákoně o azylu výslovně definovány a lze souhlasit se žalobcem, že jejich výčet není taxativní. Z judikatury Nejvyššího správního soudu však jednoznačně vyplývá, že za důvod hodný zvláštního zřetele lze považovat pouze závažné okolnosti, jako jsou např. vysoký věk, zdravotní stav u osob zvláště těžce postižených nebo nemocných, příchod z oblastí postižených humanitární katastrofou apod. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55).

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

26. Podle názoru soudu žalobce neprokázal, že jím tvrzené důvody (nezletilost, odloučení od matky, nedostatek zázemí v zemi původu) lze považovat za důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu, neboť se nejedná o výjimečné a závažné okolnosti. Z judikatury Nejvyššího správního soudu totiž vyplývá, že zachování stávajících rodinných vazeb obecně nelze považovat za případ hodný zvláštního zřetele, pro který by mohl správní orgán humanitární azyl udělit, nejsou-li dány další významné skutečnosti, které by jeho udělení odůvodňovaly, jako je např. přírodní katastrofa či vážné tělesné postižení (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2022, č. j. 8 Azs 5/2021-54 či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2021, č. j. 5 Azs 311/2020-29). Z judikatury Nejvyššího správního soudu dále vyplývá, že zásah do rodinného života cizince může za velmi výjimečných okolností představovat důvod pro mimořádné udělení doplňkové ochrany (viz rozsudky ze 17. 9. 2010, čj. 2 Azs 14/2010-92, či ze dne 11. 3. 2015, čj. 3 Azs 256/2014-27), nikoli však humanitárního azylu.
27. Závěrem soud upozorňuje, že z argumentace žalobce je zřejmé, že jeho hlavní motivací, resp. motivací jeho matky k podání žádosti o mezinárodní ochranu byla skutečnost, že matka žalobce žije v České republice, zatímco v zemi původu se o žalobce nemá kdo postarat. Je tedy zřejmé, že žádost žalobce o mezinárodní ochranu byla motivována především jeho snahou legalizovat svůj pobyt na území České republiky. Problematikou legalizace pobytu jako důvodu žádosti o udělení mezinárodní ochrany se již mnohokrát zabýval Nejvyšší správní soud, který setrvale judikuje, že legalizace pobytu není azylově relevantním důvodem (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2017, č. j. 2 Azs 264/2016-59). Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005-43, uvedl, že *„[i]nstitut azylu slouží lidem, kteří jsou v zemi původu pronásledováni ze zákonem stanovených důvodů (§ 12 zákona o azylu) a obecně není prostředkem pro řešení jakýchkoli problémů (ekonomických, osobních, rodinných) v zemi původu. Udělení azylu lze aplikovat pouze v omezeném počtu případů ve smyslu zákonem stanovených podmínek.“* Ačkoli tedy soud chápe složitou situaci nezletilého žalobce závislého na péči matky, zdůrazňuje, že institut mezinárodní ochrany ani humanitárního azylu nemůže sloužit k řešení jeho pobytové situace, když na straně žalobce nebyly dány azylově relevantní důvody a žalobce rovněž neprokázal, že Mongolsko není bezpečnou zemí původu. Žádost žalobce o mezinárodní ochranu se navíc soudu jeví účelová s ohledem na skutečnost, že žalobce přicestoval do České republiky již dne 1. 6. 2022 a žádost o mezinárodní ochranu podal až dne 16. 8. 2023. Zároveň je ze správního spisu zřejmé, že žalobce se narodil na území České republiky a ve čtyřech letech se vrátil do vlasti. V situaci, kdy zákonná zástupkyně žalobce rozhoduje o tom, v které zemi bude žalobce žít podle své úvahy a osobní potřeby, nikoli s ohledem na aktuální bezpečnost země, v níž má žalobce žít, pak lze vskutku považovat podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany před zemí považovanou za bezpečnou, za účelovou. Takové žádosti lze jen ztěžá poskytnout soudní ochranu.
28. Ze všech výše uvedených důvodů soud vyhodnotil žalobu v mezích uplatněných žalobních bodů jako nedůvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
29. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a žalovanému náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 15. května 2024

JUDr. Jiří Derfl v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.